

V slovo.

Z Bogom, ljube ptičke moje!

Nas ostavljate sedaj:

Hladne sapice pihljajo,

vam cvete na jugu raj!

Naj se dvigne duša moja

z vami v sinje dalje zdaj,

da se v srcu mi razgrne

zlatozorni, večni raj!

E. Gangl.

Zvesti pes.

Spisal *Juraj Pangrac.*

I.

Pri Pogačarjevih so imeli majhno Francko. Pes Sultan jo je čuval. Bila sta prijatelja; nikoli ji ni storil nič žalega. Kadar je spaval v zibelki, ni šel iz hiše, ampak je legel pod mizo in jo varoval; nikogar ni pustil blizu. Ko se je prebudila, je skočil izpod mize, planil k zibelki in nalahko — da bi se ga ne ustrašila — zalajal: hav-hav-hav! Če je zopet zaprla oči in zaspala, je tudi sam legel in zadremal; a zdaj je legel poleg zibelke, da je bil bližje, če bi se spet zbudila. Kadar je ni mogel uspavati, če je še tako dolgo nalahno lajal: hav-hav-hav! — in je Francka le jokala, tedaj je stekel na vrt k materi, se postavil pred njo in počasi, toda glasno trikrat zalajal: hav-hav-hav! In to pasje lajanje je naznanjalo, to pasje lajanje je opominjalo: „Ali ne veste, da je Francka zbudjena? — Hitro torej delo iz rok, in hajdi k nji, ki joka v zibelki!“ — Tako je vselej vedela mati, kdaj je Francka zbudjena. Položila je tedaj delo iz rok in hitela v hišo. Ako pa tega ni storila, se je Sultan nekaj časa plazil pred materjo ter se ji hlinil, nato jo pa med glasnim cvilenjem in rjoventjem prijel z ostrimi zobmi za krilo, in zdaj je morala dati delo iz rok in iti v hišo tolažit solzno dete. In kadar je bila Francka že večja in je sama sedela sredi sobe, je znosil pes vse igrače pred njo na kup. V vsak kot je vtaknil svoj nos in ga prebrskal, da bi iztaknil še kako igračo. In če je še kaj našel, je v gobcu prinesel Francki. Naposled je legel k igračam; in če se je Francki zljubilo, da bi se rada igrala, pa je razbrskaval igrače in jih premetaval na vse strani, potem jih pa spet zdeval na kup. Tako se je dekletce motilo in radovalo časih po več ur.

II.

Ko je Francka toliko dorasla, da je že hodila v šolo, jo je Sultan zmerom spremljal do fare. Tam je Francka skočila v šolo, pes je pa izginil onkraj ceste za lopo. Ondi je preždel toliko časa, da je odbila v zvoniku ura tri. Pri zadnjem udarcu se je vrgel na noge, poskočil nekolikokrat veselo semintja, nato se pa krepko in možato postavil kraj ceste. Z repom

je mahal in pričakoval. In ko je prišla Francka mimo, je zalajal veselo, potem pa odkorakal poleg nje domov. V takem varstvu se seveda ni upal nihče dekletcu kaj žalega storiti; zakaj Sultan je takoj grozno zarjovel in pokazal ostre zobe in težke tace svoje, če se je hotel le kdo dotakniti Francke. O, kako so si želeli otroci imeti takega varuha! Kaj bi si ga tudi ne!

* * *

Nekoč je zopet mižé čakal za lopo pri fari, a tri je odbila v velikem zvoniku, in otroci so se poizgubili iz šole, toda Francke le ni bilo mimo. Sultan je poskočil kvišku, zdajpazdaj nalahko in zateglo zalajal ter z repom

mahaje nemirno stopical od lope do ceste in zopet nazaj, a vse nič . . . Francke le ni bilo iz šole! Hipoma začne Sultan grozno rjoveti ter se v silnih skokih metati semintja. Zdajci zasledi Franckine stopinje, ki so držale v šolo. Pes teče po sledu in pred učilnico I. razreda se ustavi. Vrata so bila trdo zaprta. Pes se spne. Malo je zapraskalo in — lop! — je reklo, pa je bil kosmatinec v šoli. Grozeč in tuleč je iskal z razjarjenimi očmi, švigajočimi streli, Francke. Zagleda jo pri oknu. V skoku je bil pri nji. Cvileč in plazeč se, se slednjič umiri pred njenimi nogami. „Ven, ven s psom!“ se začujejo glasovi s hodnika. In v eni sapi prihiti dekla z metlo v roki v učilnico, da bi zapodila grdo pasjo mrcino

iz šole. Toda pes ni bil pri volji pokoriti se metli, ki mu je oddaleč priletela v rebra, ne dekli, ki se je drla nadenj na vsa usta; zakaj Francke, ki jo je komaj dobil, bi ne bil pustil za ves svet same v klopi. To je pre-dobro vedela dekla; zato je pa vsa prestrašena popustila metlo in psa v šoli ter zbežala po stopnicah dol, ko je Sultan pokazal ostre zobe ter tako grozno zarjovel, da je deklo pretresel mraz.

Gospod nadučitelj, ki je vse to čul v pisarnico poleg učne sobe, je naglo stopil v I. razred, povprašujoč, kaj je. In dekla, ki se je zdaj zopet upala bližje, je zavrnila: „Bežite, neka zver je v šoli, ki je psu podobna, a pes to ni, volk bo, pravim jaz. Bežite! —“ A preden je utegnila dekla končati, se ponudi Pogačarjeva Francka in reče: „Gospod nadučitelj, ga bom pa jaz zapodila. Prosim, ali naj rečem psu ven?“

„Kaj se ga nič ne bojiš?“

„Nič, saj ni hud! Kaj bi se ga bala, saj je naš! Ali ga zapodim?“

„Le! Pa pojdi tudi ti z njim domov!“

„Ta-ta-ta! Sultan, ta-ta-ta!“ je klicala Francka in se odpravljala domov. Pes je od veselja poskočil in ponosno odkorakal poleg Francke. Bila sta oba vesela: dekletce, da jo je rešil Sultan zapora, pes pa, da je dobil gospodarico svojo . . .

III.

Ko je šla Francka nekdanj črez brv, in je ravno deževalo, se je prigodilo, da ji je izpodrsnilo na polzskem lesu. Ujeti se ni mogla več in padla je v vodo, aj, v vodo studeno, po dežju naraslo. „Plusk!“ je zašumela voda, „Sultan!“ se je začulo prestrašeno in silovito iz dekletčinih ust, in hladni valovi so se zgrnili nad nesrečno žrtvijo . . . Ko pes to vidi, zacvili bolestno in se vrže za Francko. „Plosk!“ je reklo in že se je boril Sultan s kalnimi valovi, z umazano, studeno vodo, po dežju naraslo. In tam za gozdom pred vasjo privleče Francko — mrtvo na dan. In ko vidi, da se deklica ne gane in da se nje oči ne odpro, začne tako močno lajati in tako glasno rjoveti in tako neznansko tuliti, da je postalo ljudem v vasi, ko so slišali te nenavadne pasje glasove, tesno pri srcu, in rekli so: „Kaj pa se je zgodilo takega, da prihajajo tako čudni glasovi na naša ušesa tam od gozda? Kaj pa se je zgodilo hudega, da nas je groza in strah?“ In odpravili so se in šli so gledat. In za gozdom pred vasjo zagledajo njih strmeče oči, kar se je bilo pravkar zgodilo. Pogačarjev Sultan je lizal Francki ročice in lica, ker je bila vsa mokra, ledena . . . da bi se ogrela, osušila . . . Ljudje so jo vzdignili in nesli pogret domov na gorko . . . Sultan je žalostno stopal poleg Francke, ki so jo nesli ljudje, in venomer je gledal v blede njeno obličje — saj sta bila prijatelja, in lajal je zamolklo, žalostno, kakor da bi zvonilo k pogrebu . . .

Doma na gorkem so napravili mrtvaški oder, položili gor Francko, belo preoblečeno. Nanesli so polno cvetic, da je bila vsa v cvetju, in po beli obleki so naredili polno lepih podobic. Prižgali so sveče, in ljudje so prihajali in ljudje so odhajali in kropili in molili. Domači pa so jokali, da nikoli tako . . .

IV.

Ko je ležala Francka na mrtvaškem odru, se ni ganil Sultan iz sobe. Zmeraj je gledal na oder in čakal, da vstane Francka, da se odpravi na pot . . . A Francka ni vstala, ni se odpravila na pot, da bi šla v šolo. Sultan pa ni ne jedel ne pil; samo čakal je, čakal in gledal na oder, kdaj vstane Francka, da se napravita na pot, na pot v šolo . . .

Prišli so štirje možje, da bi Francko odnesli, a Sultan ni pustil, da bi se dotaknile njih umazane in grde roke Francke, vse bele in lepe. Morali so psa s silo iztirati iz hiše in ga zapreti. Tedaj pa so odnesli možje Francko k fari in jo pokopali . . . Sultan je žalostno povetil glavo in zamolklo, žalostno polajeval . . . in prav tako so tudi peli ob pogrebu zvonovi pri fari, žalostno in zamolklo . . .

In ko so dali psu svobodo in ga izpustili na svetlo, je žalostno lazil okrog hiše ter klavrno postajal pred žalostnimi obrazi. Za nekaj dni so ga pogrešili; izginil je bil, in nihče ni vedel, kam. Drugi teden ga je pa našel grobar mrtvega na Franckinem grobu . . . Čakal je bil Sultan pri fari, čakal, da bi vstala Francka in se napravila na pot . . . a je obnemogel in poginil . . .

* * *

„Zvesta žival to, kaj?“ je vzkliknil Pogačarjev Šimen, ki mi je vse to pravil, ko je dospel do konca te žalostne zgodbe. Molče sem mu prikimal. Žalostna dogodba mi je šla do srca.

❖ ❖ ❖ Zadovoljni zamorček. ❖ ❖ ❖

